
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא למחקר איכותני - 3059

תאריך עדכון אחרון 02-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 1

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גבריאלה ספקטור-מרזל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: gabrielasm@013.net

שעות קבלה של רכז הקורס: בתאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יציג את התשתית הרעיונית של מחקרים איכותניים ואת השלבים המרכזיים בעריכתם. נפתח בהצגת הבסיס הפילוסופי של מחקרים איכותניים המעוגנים בפרדיגמות הפרשניות, נתוודע למסורות/אסטרטגיות מרכזיות במחקר איכותני, נדון באיתור של נושא מתאים למחקר איכותני, בניסוח שאלות מחקר מתאימות ובתכנון מערך המחקר האיכותני, נכיר שיטות לאיסוף נתונים איכותניים ולניתוחם, ונידרש לאתיקה, איכות והכללה במחקר איכותני.

מטרות הקורס:

לנוכח מתכונתו המצומצמת, הקורס נושא אופי מבואי. מטרתו להפגיש את הסטודנטים עם עקרונות המחקר הפרשני, ובכך לפתוח צוהר ללמידה מעמיקה יותר של פרדיגמות המחקר האיכותניות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה לסטודנטים תהיה הבנה עקרונית של האונטולוגיה, האפיסטמולוגיה והמתודולוגיה המאפיינת מחקרים איכותניים-פרשניים, והכרה בסיסית של הסוגות העיקריות הכלולות בו ושל עקרונות האתיקה ותבחיני איכות המאפיינים אותו.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות חובה. מותרת היעדרות משעור אחד.

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות ודיונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מהו מחקר איכותני? היסטוריה, הנחות יסוד ופרדיגמות
2. מסורות וסוגות במחקר האיכותני
3. עיצוב המחקר האיכותני
4. איסוף הנתונים
5. ניתוח ופרשנות
6. אתיקה, איכות והכללה

חומר חובה לקריאה:

1. מהו מחקר איכותני? היסטוריה, הנחות יסוד ופרדיגמות
Padgett, D. K. (2017). *Qualitative methods in social work research* (3rd ed.).
Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 1, pp. 1-22).

עוז, ע. (1992). בין עובדות לאמת. מחשבות, 64, 56-66.

2. מסורות וסוגות במחקר האיכותני
Padgett, D. K. (2017). *Qualitative methods in social work research* (3rd ed.).
Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 2, pp. 31-50).

3. עיצוב המחקר האיכותני, בחירת נושא ושאלות מחקר
Padgett, D. K. (2017). *Qualitative methods in social work research* (3rd ed.).
Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 3, pp. 57-77).

4. איסוף הנתונים

Padgett, D. K. (2017). *Qualitative methods in social work research* (3rd ed.).
Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 5 pp. 99-115).

5. ניתוח ופרשנות

Padgett, D. K. (2017). *Qualitative methods in social work research* (3rd ed.).
Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 6, pp. 141-163).

6. אתיקה, איכות והכללה

שקדי, א. (2003). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני- תיאוריה ויישום. תל אביב: רמות. (פרק 13: עמ' 227-242).

דושניק, ל. וצבר-בן יהושע, נ. (2016). אתיקה של מחקר איכותני. בתוך נ. צבר-בן יהושע (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותני (עמ' 217-235). תל אביב: מכון מופ"ת.

חומר לקריאה נוספת:

1. מהו מחקר איכותני? היסטוריה, הנחות יסוד ופרדיגמות
שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבניית כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת. (פרק 1: עמ' 37-59).

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin, & Lincoln, Y. S. (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed.), (pp. 1-20). Thousand Oaks, Ca: Sage.

Creswell J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and research design: Choosing among five traditions* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 2: pp. 15-38).

2. מסורות וסוגות במחקר האיכותני
שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבניית כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת. (פרק 7: עמ' 209-233).

ספקטור-מרזל, ג. (2010). מחקר נרטיבי ועבודה סוציאלית. חברה ורווחה, ל(1), 75-110.

דוגמא למחקר אתנוגרפי:

אלפסי, י, קרומר-נבו, מ. ושגיא, ש. (2009). "לא רואים בעיניים": בני נוער העוסקים בסחר בסמים בקהילה. מפגש, 29, 103-128.

דוגמא למחקר פעולה משתף:

קרומר-נבו, מ. ולביא-אג'אי, מ. (2009). "לעשות משהו בקשר לזה": מחקר ומדיניות. ביטחון סוציאלי, 81, 75-106.

דוגמא למחקר נרטיבי:

הכהן, נ., אמיר, ד., וויסמן, ה. (2016). מעבר לזהות פורייה: נרטיבים של זהות מתוך משבר ושינוי. מגמות, נ(2), 55-91.

דוגמא למחקר פנומנולוגי:

בנד-וינטרשטיין, ט., דורון, י. ונעים, ס. (2014). הזנחה עצמית של זקנים: תסמונת גריאטרית או ביטוי להיסטורית חיים? חברה ורווחה, לד(2), 235-257.

3. עיצוב המחקר האיכותני, בחירת נושא ושאלות מחקר

שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת. (עמ' 83-104).

4. איסוף הנתונים

ג'וסלסון, ר. (2015). כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית. תרגום: ע. ליבליך. תל-אביב: מופ"ת (פרק 1: עמ' 37-44).

5. ניתוח ופרשנות

ליבליך, ע., תובל-משיח, ר. וזילבר, ת. (2010). בין השלם לחלקיו, ובין תוכן לצורה. בתוך ל. קסן ומ. קרומר-נבו (עורכות), שיטות לניתוח נתונים איכותניים (עמ' 21-42). באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

ספקטור-מרזל, ג. (2010). מנגנוני בררה בטענה של זהות סיפורית: מודל לניתוח נרטיבים. בתוך ל. קסן ומ. קרומר-נבו (עורכות), שיטות לניתוח נתונים איכותניים (עמ' 63-96). באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

שמעוני, ש. (2016). תיאוריה מעוגנת בשדה. בתוך נ. צבר-בן יהושע (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותני (עמ' 141-178). תל אביב: מכון מופ"ת.

6. אתיקה, איכות והכללה

Josselson, R. (2007). The ethical attitude in narrative research: Principles and practicalities. In Clandinin, D. J. (Ed.), Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology. (pp. 537-566). Thousand Oaks, CA: Sage.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

הקורס הינו חצי-סמסטריאלי ויתקיים ביום ב' 19:00-20:30
השיבוץ לקבוצות נעשה ע"י המזכירות. בכל עניין הקשור לשיבוץ זה יש לפנות למזכירות.

סטודנטים עם מוגבלות:

האוניברסיטה העברית ובית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית רואים חשיבות רבה בהנגשת דרכי ההוראה והשירותים הניתנים לסטודנטים. סטודנטים עם מוגבלויות מוזמנים לפנות למרצה הקורס על מנת לדון איתו/ה על צרכי הנגישות שלהם ועל ההתאמות הנדרשות. שימו לב כי חלק מההתאמות מחייבות אישור של יחידת הנגישות (il.ac.huji.savion@negishut), יחידת האבחון והתמיכה בסטודנטים עם ליקויי למידה והפרעות קשב (il.ac.huji.savion@ldsupport) או המרכז לעיוור משמעותית לתמוך יכולים אשר שונים שירותים מספקות אף אלו יחידות (cb@savion.huji.ac.il). בתהליך הלמידה. על כן, במקביל לפניה למרצה, מומלץ לסטודנטים לפנות ליחידות אלו בהקדם האפשרי.